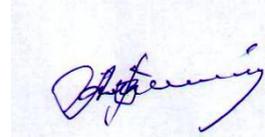

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка

Факультет педагогіки, психології та мистецтв
Кафедра педагогіки та спеціальної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
В.о. завідувача кафедри

к.п.н., професор Рацул А. Б.

«15» серпня 2023 року

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КУРСОВИХ РОБІТ ЗА
СПЕЦІАЛЬНІСТЮ А. 6 СПЕЦІАЛЬНА ОСВІТА**
*для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 016.02
Спеціальна освіта*

Розробники:

Нагорна О.В. – кандидат педагогічних наук, старший викладач.

Завітренко Д.Ж. – кандидат педагогічних наук, доцент.

Методичні рекомендації до написання курсових робіт за спеціальністю 016.02 Спеціальна освіта мають на меті надати здобувачам вищої освіти практичну допомогу у виконанні й оформленні курсових робіт за фахом. Методичні рекомендації містять загальні вимоги до структури курсової роботи, методичні вказівки до виконання її основних розділів та оформлення, організацію процесу підготовки та порядок захисту.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО КУРСОВИХ РОБІТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Курсова робота – це самостійне навчально-наукове дослідження здобувача вищої освіти, яке виконується з певного курсу або з окремих його розділів.

Виконання курсової роботи пов'язане з поглибленим вивченням теорії, систематизацією раніше здобутих знань і поповненням їх у процесі практичного вирішення поставлених завдань.

Виконання курсової роботи передбачає вироблення навичок самостійної роботи з навчальними джерелами та науковою літературою, оволодіння методикою досліджень, допомагає систематизувати здобуті теоретичні знання з вивченої дисципліни, перевірити якість цих знань.

Виконання курсової роботи з *корекційної психопедагогіки* сприяє формуванню таких *компетентностей* здобувачів:

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

Програмні результати навчання:

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН20. Працювати самостійно та незалежно, приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за їх наслідки, діяти чесно та добросовісно, уникати плагіату, корупції, та інших форм недобросовісного поведінки.

Виконання курсової роботи зі спеціальних методик навчання дітей із психофізичними порушеннями сприяє формуванню таких *компетентностей здобувачів*:

Загальні компетентності:

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Фахові компетентності:

СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами.

СК-8. Готовність до діагностико-консультативної діяльності.

СК-9. Здатність застосовувати теоретичні, емпіричні методи психолого-педагогічного дослідження, статистичні методи обробки отриманої інформації, визначати достовірність результатів дослідження.

Програмні результати навчання:

РН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

РН2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.

РН3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.

РН4. Застосовувати для розв'язування складних задач спеціальної освіти сучасні методи діагностики психофізичного розвитку дітей, критично оцінювати достовірність одержаних результатів оцінювання, визначати на основі їх інтерпретації особливі освітні потреби дітей та рекомендації щодо створення найоптимальніших умов для здобуття освіти.

РН5. Розуміти принципи, методи, форми та сутність організації освітньо-корекційного процесу в різних типах закладів

РН8. Організовувати і здійснювати психолого-педагогічне вивчення дітей з особливостями психофізичного розвитку, діагностико-консультативну діяльність.

РН13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.

РН20. Працювати самостійно та незалежно, приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за їх наслідки, діяти чесно та добросовісно, уникати плагіату, корупції, та інших форм недобросовісної поведінки.

Мета виконання курсової роботи – демонстрація здобувачами рівня оволодіння навичками самостійного аналізу наукової літератури, розробки дослідницької програми, підбору та реалізації дослідницьких процедур, аналізу, інтерпретації та представлення отриманих результатів, а також їх застосування при вирішенні конкретних науково-практичних завдань.

Завдання написання курсової роботи:

- удосконалення навичок роботи з літературними джерелами;
- закріплення вміння визначати предмет і об'єкт дослідження;
- розвиток уміння будувати й проводити самостійне дослідження;
- освоєння найбільш відомих у практиці методик та технік;
- набуття вміння працювати з різною категорією клієнтів.

Види курсових робіт:

- теоретичні (оволодіння навичками роботи з науковою літературою, методиками корекційно-реабілітаційної та логопедичної роботи, довідниками, державними стандартами, електронними базами даних та ін.);
- експериментальні (закріплення навичок із розв'язання експериментальних задач, корекції порушень соціальної, пізнавальної, мовленнєвої діяльності) складаються з 2 частин: теоретичної та практичної (експериментальної).

Курсова робота виконується відповідно до напрямів наукових і прикладних досліджень і має засвідчити:

- рівень професійної підготовки здобувача;
- вміння застосовувати здобуті у закладі вищої освіти знання для розв'язання практичних завдань;
- свідоме засвоєння знань та їх систематизацію;
- наявність у здобувача навичок професійної роботи;
- здатність критично мислити та вміння аргументувати власну точку зору.

Курсова робота виконується на основі вивчення спеціальної української та зарубіжної літератури, останніх досліджень з обраної теми, а також результатів власних досліджень реального об'єкта з метою вирішення визначених прикладних завдань у сфері майбутньої професійної діяльності.

Курсова робота має бути написана державною мовою, науковим стилем із логічним й аргументованим викладом матеріалу.

Основні етапи підготовки та виконання курсової роботи:

- вибір та затвердження теми;
- складання плану виконання курсової роботи;
- підбір, пошук, аналіз джерел та літератури за темою дослідження;
- формування змісту роботи за планом, написання основних розділів;
- проведення дослідження;
- опрацювання та представлення результатів досліджень;
- оформлення курсової роботи;
- подання курсової роботи науковому керівнику;
- перевірка курсової роботи на унікальність тексту;
- підготовка презентації до захисту;
- захист курсової роботи.

До курсових робіт висувається ряд **вимог**. Основні з них такі:

- актуальність тематики, відповідність її сучасному стану галузі науки та перспективам її розвитку;
- вивчення та критичний аналіз монографічної й періодичної літератури з теми;
- дослідження та характеристика історії проблеми та її сучасного стану;
- чітке формулювання мети, предмету, методів дослідження;
- дотримання основних вимог до проведення емпіричних досліджень;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та перспективи подальших досліджень.

2. СТРУКТУРА КУРСОВОЇ РОБОТИ. *Курсова робота повинна містити:*

- титульний аркуш;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основну частину (розділи та підрозділи);
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

3. ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ КУРСОВОЇ РОБОТИ

3.1. Титульний аркуш курсової роботи

Титульний аркуш містить відомості, які подаються у такій послідовності:

- назва міністерства;
- найменування вищого навчального закладу, де виконано роботу;
- назва кафедри, за якою закріплений здобувач вищої освіти;
- повні назва документа із зазначення теми та назви курсової роботи відповідно до навчального плану;
- курс, номер групи, спеціальність, предметна спеціальність, спеціалізація, освітня програма, прізвище, повне ім'я та по батькові здобувача у родовому відмінку;
- вчене звання, науковий ступінь, прізвище, повне ім'я та по батькові наукового керівника;
- оцінка за 100-бальною, університетською шкалою та шкалою ЄКТС;
- члени комісії (підпис, вчене звання, науковий ступінь, власне ім'я, прізвище);
- місто та рік виконання курсової роботи.

3.2. ЗМІСТ

Зміст подають на початку роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів та пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема: вступу, заголовків розділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел та літератури, додатків тощо.

3.3. ВСТУП

Вступ розкриває сутність і стан наукової проблеми та її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подають загальну характеристику роботи в рекомендованій нижче послідовності

Актуальність теми дослідження.

Перший крок у обґрунтуванні актуальності – характеристика проблемної ситуації. У логіці наукового знання під проблемою розуміється питання, для вирішення якого поки немає накопичених знань, тому потрібні певні теоретичні і практичні дії, спрямовані на те, щоб це питання було вирішеним. Таким чином, вибір проблеми має бути обґрунтований тим, що її рішення послужить кращому пізнанню досліджуваного явища

(у цьому проявляється новизна проблеми) і тим, що її вирішення допоможе владнати питання, яке стоїть перед суспільством (її актуальність).

Характеристика проблемної ситуації має бути дана дуже коротко, стисло, зрозуміло; зі наведенням доказів доцільності втручання фахівців у вирішення даної проблемної ситуації.

Також у процесі обґрунтування актуальності проблеми дослідження слід означити вже наявні спроби її вирішення. Варто назвати прізвища дослідників, які присвятили свої роботи досліджуваній проблемі, а також, поряд із кожним прізвищем в круглих дужках вказати напрям дослідження. Прізвища учених, на яких Ви посилаєтесь при висвітленні актуальності, мають бути перераховані в алфавітному порядку. Ініціали автора мають йти поряд з його прізвищем, а не переноситись на наступну стрічку.

Мета дослідження.

Мета дослідження – це те, заради чого проводиться дослідження, вона орієнтує дослідника на кінцевий результат і визначає характер роботи – теоретико-емпіричний або прикладний. Не слід формулювати мету як “Дослідження...”, “Вивчення...”, тому що ці слова вказують на засіб досягнення, а не на неї саму. Мета звичайно тісно переплітається з назвою курсової роботи і повинна чітко вказувати, яка проблема в ній розв’язується.

Завдання дослідження.

Визначення мети дослідження дозволяє далі упорядкувати процес наукового пошуку у вигляді послідовності вирішення основних та додаткових завдань, тобто мета дослідження конкретизується в завданнях дослідження. Вони показують нам весь шлях дослідження, визначають те, що ми маємо зробити, щоб досягнути мети (одночасно підказують процедуру дослідження). Іншими словами – задачі описують певні кроки, які ведуть нас до мети.

Основне завдання дослідження відповідає його цільовій установці, додаткові завдання можуть бути поставлені для підготовки розв’язання проблеми в подальших дослідженнях (наприклад, перевірка побічних гіпотез, не пов’язаних з проблемою дослідження, що проводиться зараз) або ж для вирішення якихось методичних питань (наприклад, додаткова апробація нової методики і т.п.).

Завдання дослідження можуть включати в себе наступні елементи:

- 1) вирішення певних теоретичних питань, які входять у загальну проблему дослідження (наприклад, виявлення сутності поняття, явища, процесу, подальше вдосконалення його визначення);
- 2) всебічне вивчення практики вирішення конкретної проблеми, виявлення її сучасного стану, труднощів, їх причин;
- 3) обґрунтування необхідної системи заходів для вирішення проблеми.

Мета й завдання роботи повинні бути чітко сформульованими та відображати тематику дослідження.

Об’єкт дослідження.

Об’єкт дослідження курсової роботи – це процеси або явища, що породжують проблемну ситуацію і обрані для дослідження.

Об’єктом можуть виступати різні психологічні та соціально-психологічні процеси (соціалізація, адаптація, розвиток групи і т.д.), явища і т.д. Правильне, науково обґрунтоване визначення об’єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістовна наукова дія, що покликана зорієнтувати самого дослідника на виявлення місця і значення предмета дослідження в більш цілісному і широкому понятті, яким є об’єкт

дослідження. Але буде недостатнім тільки визначити і назвати об'єкт дослідження. Потрібно обов'язково дати йому змістовну характеристику, бо спираючись на неї можна забезпечити більш цілісний підхід до характеристики і вивчення основного предмета дослідження.

Визначення теми, об'єкта і мети дослідження складає по своїй суті нерозривний процес.

Предмет дослідження.

Предмет дослідження курсової роботи - це ті властивості, сторони, особливості об'єкту, які підлягають вивченню в даному дослідженні. Зазвичай предмет дослідження пов'язаний безпосередньо з центральним питанням проблеми.

Одному і тому ж об'єкту можуть відповідати декілька різних предметів дослідження. Об'єкт і предмет повністю співпадають, якщо перед дослідником стоїть завдання пізнання всіх закономірностей функціонування даного об'єкту.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Гіпотеза дослідження (зазначають у експериментальних курсових).

У результаті попереднього аналізу об'єкту (предмету) можуть бути сформульовані наукові гіпотези, спрямовані на встановлення певних залежностей між емпіричними даними.

Загальні правила, яким має відповідати кожна гіпотеза.

Гіпотеза має:

- відповідати вихідним теоретичним принципам дослідження, бути обґрунтованою;
- містити поняття, які отримали емпіричну інтерпретацію;
- бути доступною для перевірки у процесі дослідження, тобто має бути сформульована таким чином, щоб бути доведеною (чи відхиленою) при існуючому рівні теоретичних знань, методичної озброєності і практичних можливостей дослідження;
- бути точно і однозначно сформульована, тому ні в якому разі не повинна містити великої кількості можливих припущень та обмежень.

Методи дослідження.

У методах досліджень розкривається спосіб отримання достовірних наукових знань, умінь та практичних навичок у різних сферах діяльності. Надається характеристика вибірки досліджуваних, описується організація дослідження.

При написанні курсової роботи використовуються наступні методи дослідження:

- *методи теоретичних досліджень* (історичний метод, системний підхід, аналіз науково-теоретичної літератури з проблеми, абстрагування, ототожнення, моделювання, аналіз, узагальнення);
- *методи емпіричних досліджень* (тестування, опитування, інтерв'ю, контент-аналіз тощо);
- *методи математичної статистики* (кореляційний, факторний аналіз).

Практичне значення.

Практичне значення має містити результати самостійно проведених досліджень, що можуть бути впроваджені в психолого-педагогічній практиці. Слід вказати ким і де саме можуть бути використані результати дослідження.

Апробація роботи.

Апробація роботи містить відомості щодо застосування на практиці чи висвітлення на студентських наукових конференціях результатів дослідження. Слід особливу увагу звернути на точні назви всіх конференцій, вказати назви міст та дати проведення.

Структура та обсяг роботи.

Обсяг вступу, як правило, не повинен перевищувати 2-3 сторінок. Остаточне редагування вступної частини роботи доцільно виконувати на завершальній стадії дослідження, коли проблема постає перед автором у повному обсязі.

Основна частина курсової роботи складається з розділів (теоретичний та практичний) і підрозділів, які мають бути взаємопов'язані, а матеріал—викладеним послідовно і логічно із критичним аналізом теоретичних положень, статистичних даних, інформації різноманітного характеру. Розділи та підрозділи курсової роботи повинні за своєю назвою, структурою, змістом відповідати завданням дослідження означеної проблеми.

У *першому теоретичному розділі* студент здійснює теоретичний аналіз проблеми дослідження: стан досліджуваної проблеми в сучасній психолого-педагогічній літературі та побудову понятійно-логічної схеми або теоретичної моделі. Проводиться аналітичний огляд літературних джерел з предмета дослідження, критично аналізуються різні погляди, здійснюється їх класифікація, обґрунтовуються основні фактори впливу на стан і розвиток досліджуваного об'єкта, тощо. Для констатації та обґрунтування теоретичних висновків та тенденцій доцільно використовувати дані, опубліковані у відповідних енциклопедіях, монографіях, довідниках, періодичних та інших вітчизняних і зарубіжних виданнях. У тексті роблять посилання на цитовану літературу. Згідно з вимогами до наукових робіт теоретичний виклад не повинен перевищувати 1/3 загального обсягу роботи.

Другий розділ містить результати емпіричного дослідження, які систематизуються і аналізуються, порівнюються з результатами інших дослідників. На основі аналізу визначаються тенденції і закономірності розвитку досліджуваних явищ, надаються рекомендації щодо їх практичного використання. При написанні розділу застосовуються методи математичної статистики, вибір яких залежить від стратегій дослідження. У даному розділі здійснюється інтерпретація отриманих результатів.

Рекомендації випливають із результатів емпіричних досліджень і мають чіткі та достатньо вузько окреслені межі застосування.

Кожен розділ завершується стислими висновками, які узагальнюють результати викладеного.

У висновках курсової роботи рекомендується підвести підсумки проведеного дослідження, викласти основні практичні результати, що одержано.

Формулювання висновків повинно базуватися відповідно до поставлених завдань на матеріалах основної частини роботи. Для формулювання висновків та ґрунтовних пропозицій рекомендується апробація основних положень дослідження.

Обсяг висновків у курсовій роботі, зазвичай, не перевищує 2 сторінки.

Висновки – це судження, які логічно випливають із завдань дослідження. Саме тому в наукових роботах кількість висновків відповідає кількості завдань, що були сформульовані на початку дослідження. Висновки є тією частиною наукового дослідження, яка виносяться дослідником на прилюдний захист.

Основні вимоги до висновків:

1. Відповідність висновків завданням, визначеним у науковому апараті. Висновки можна нумерувати.
2. Чіткість.
3. Конкретність.
4. Лаконічність.
5. Переконливість.

У висновках необхідно наголосити на тому, що мету дослідження досягнуто, а всі поставлені завдання вирішено.

Список використаних джерел та літератури.

До списку використаних джерел та літератури (25-30) найменувань слід включати джерела, на які у тексті є посилання, а також ті, які використано при викладі конкретних положень. Список складається із наукової, навчально-методичної та спеціальної літератури, фахових видань, інформаційних ресурсів Інтернету.

Недостатня кількість джерел може свідчити про поверховість дослідження, а надмірність джерел – про компілятивний характер роботи.

До списку джерел входять: нормативно-правові документи, публікації наукового керівника, які засвідчують його компетентність у даній проблемі, праці провідних спеціалістів у даній галузі, публікації автора роботи (якщо вони є), найсучасніші публікації у контексті теми дослідження (за останні 5 років).

У додатках наводяться допоміжні матеріали: опис громіздких методик, таблиці, де підсумовані емпіричні дані, зразки планів-конспектів, заняття, дидактичний матеріал, статистичні розрахунки, рисунки тощо. На всі додатки має бути посилання в тексті роботи. Кожен з додатків повинен мати назву та нумерацію.

Рекомендований обсяг курсової роботи – 30-40 сторінок. До цього обсягу не включають список використаних джерел та додатки. Допускається відхилення в межах $\pm 10\%$.

4. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги

Курсова робота виконується українською мовою і укладається відповідно до вимог МОН України щодо оформлення кваліфікаційних робіт здобувачів.

Вимоги до оформлення основного тексту та використаних джерел.

Текст курсової роботи набирають на комп'ютері через 1,5 міжрядкові інтервали (29-30 рядків на сторінці), друкують за допомогою принтера на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210x297 мм); шрифт текстового редактора - Word Times New Roman, розмір 14 мм. Поля: зліва - 30 мм, справа - 10 мм, зверху і знизу - 20 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, щільність тексту - однаковою.

Текст основної частини курсової роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

ЗМІСТ має відповідати плану роботи. На сторінці зі змістом навпроти кожної складової курсової роботи проставляються номери сторінок, які вказують на початок викладення матеріалу.

Нумерація. Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, додатків, рисунків, таблиць подають *арабськими цифрами* без знака №.

Нумерація сторінок курсової роботи має бути наскрізною (включно з ілюстраціями) і проставлятися у правому нижньому куті аркуша без крапки.

Першою сторінкою є титульний аркуш, який входить до загальної нумерації сторінок. На титульному аркуші та аркуші змісту номер сторінки не ставиться.

Нумерація сторінок проставляється, починаючи зі «ВСТУПУ».

Текст *основної частини* курсової роботи поділяють на розділи та підрозділи.

Кожний розділ починають з нової сторінки.

Складові курсової роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ» не нумерують.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», без крапки, а потім друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номеру підрозділу, між якими ставлять крапку. Наприкінці номера підрозділу ставиться крапка. Наприклад: «2.3.» (третій підрозділ другого розділу), за якою у тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу. Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу. Наприкінці заголовка крапки не ставлять. Відстань між заголовком (за виключенням заголовка пункту) та текстом повинна дорівнювати 2 інтервали.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка, наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому ж рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка. Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими ж правилами, як пункти.

Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга - номеру сторінки (наприклад, [32, 85]).

Наприкінці курсової роботи наводиться *список використаних джерел та літератури*. До цього списку включаються публікації вітчизняних і зарубіжних авторів, на які є посилання в роботі. Всі джерела вказуються тією мовою, якою вони видані.

5. ПРОЦЕС ПРОВЕДЕННЯ КУРСОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

Процес проведення курсового дослідження починається з вибору наукового керівника та теми роботи.

Безпосереднє керівництво за виконанням робіт здійснюється науковим керівником із числа професорсько-викладацького складу кафедри.

Тематика курсових робіт щорічно розробляється викладачами кафедри й пропонується студентам для розгляду. Проте студенти самі можуть запропонувати тему роботи, виходячи з її актуальності, відповідності своїм науковим інтересам та сучасного стану розвитку наукових досліджень, визначальних для обраної проблеми.

Тема курсової роботи має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити. Критерієм вибору теми дослідження є її актуальність щодо сучасних тенденцій розвитку психології у певній сфері діяльності.

У назві теми зазначається проблема, дослідження якої представлено у роботі. Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та містити однозначне тлумачення досліджуваної проблеми.

Узгодження і кінцеве формулювання теми відбуваються в процесі консультацій з науковим керівником.

6. ПЕРЕВІРКА, ЗАХИСТ ТА ОЦІНЮВАННЯ КУРСОВОЇ РОБОТИ

Курсова робота подається науковому керівникові для перевірки у строки, визначені у завданні на виконання курсової роботи (зазвичай, за 4-3 тижні до захисту).

Курсові роботи, які за висновком наукового керівника заслуговують позитивної оцінки, допускаються до захисту. При необхідності вони допрацьовуються згідно зауважень наукового керівника, а потім передаються на перевірку на унікальність.

Рекомендовані показники оригінальності текстів для курсових робіт:

- більше 80% текст роботи є оригінальним (несуттєвий об'єм запозичень);
- від 60% до 80% оригінальність тексту задовільна (несуттєвий об'єм запозичень), проте слід переконатися у наявності і правильному оформленні цитувань та посилань на використанні джерела;
- від 40% до 60% письмова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором та наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використанні джерела, оскільки має значний об'єм запозичень;
- менше 40% - робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до друку та захисту.

Захист курсових робіт проходить згідно з графіком, затвердженим кафедрою, за присутності студентів та комісії, до складу якої входять три викладачі, до початку екзаменаційної сесії.

Здобувач вищої освіти готує для виступу доповідь. Під час привселюдного захисту він доповідає і демонструє основні положення результатів дослідження, відповідає на запитання членів комісії та інших присутніх на захисті фахівців.

Захист курсової роботи відбувається у наступному порядку:

1. Виступ автора (до 5 хвилин), в якому доцільно висвітлити такі питання:

- актуальність теми дослідження та її обґрунтування;
- мета, завдання, об'єкт, предмет, методи дослідження;
- елементи новизни в основних розділах курсової роботи;
- висновки та результати дослідження.

2. Відповіді автора на запитання членів комісії та присутніх на захисті студентів.

3. Оцінювання членами комісії змісту та захисту курсової роботи студента.

Після проведення захисту курсової роботи, члени комісії виносять рішення про оцінку роботи. Курсова робота оцінюється за 100 бальною шкалою. Оцінювання здійснюється в два етапи: попереднє оцінювання курсової роботи керівником (ОКК) та оцінювання в ході захисту курсової роботи.

Критерії оцінювання курсової роботи

Оцінювання курсової роботи: 100 балів

1. Своєчасне подання завершеної роботи. (макс. - 10 б.)

2. Наявність всіх структурних компонентів у змісті, стиль формулювання, відповідність поставленим завданням та назві роботи. (макс. - 15 б.)

3. Актуальність і постановка проблеми (виявлення суперечностей, які зумовили актуальність проблеми);

– рівень розробки проблеми (констатація наявності досліджень з проблеми);

– об'єкт, предмет, мета, завдання (чіткість формулювання, логічність, відповідність і взаємовідповідність);

– методи дослідження, їх відповідність меті та завданням;

– теоретичне і практичне значення (логіка формулювання). (макс. - 15 б.)

4. Глибина розкриття завдань дослідження:

– доцільність і рівень використання джерел;

відповідність дослідницького матеріалу плану курсової роботи;

– логіка викладу матеріалу;

– наявність науково грамотно сформульованих власних думок, відповідність науковому стилю;

– використання методів, задекларованих у вступі;

– відповідність змісту сучасним науковим дослідженням з обраної проблеми. (макс. - 15 б.)

5. Відповідність логіки побудови висновків поставленим меті та завданням;

– адекватність та обґрунтованість висновків. (макс. - 10 б.)

6. Кількість літературних джерел;

– наявність сучасних актуальних джерел з досліджуваної проблеми (журнальні публікації за останні 5 років);

– відповідність оформлення списку використаних джерел та літератури бібліографічним вимогам. (макс. - 10 б.)

7. Відповідність вимогам до оформлення курсових робіт (шрифт, обсяг, цитування та посилання на джерела, таблиці, рисунки, додатки тощо). (макс. - 10 б.)

8. Захист роботи:

Логічне та аргументоване викладання матеріалу;

Розуміння та правильні відповіді на запитання членів комісії. (макс. - 15 б.)

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
82-89	добре	
74-81		
64-73	задовільно	
60-63		
35-59	незадовільно	незараховано
1-34	незадовільно	незараховано